

Рутецький Василь Володимирович

доцент (б.в.з.)

Житомирський державний університет імені Івана Франка

м. Житомир, Україна

rutetskyu@ukr.net

Суботницький Ігор Миколайович

викладач

Житомирський державний університет імені Івана Франка

м. Житомир, Україна

elizavetapluschik42@gmail.com

ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ ДИРИГЕНТА ОРКЕСТРОВОГО КЛАСУ

Анотація: Новітнє інформаційне товариство орієнтоване на отримання базових знань, які необхідні на протязі всього життя, особливо фахівцям, зацікавленим в успішному, перспективному, креативному виконанні професійних обов'язків. Сучасні умови життя зазнають грандіозних змін, посилену глобалізацію, збільшення потоків інформації, які необхідно адекватно сприймати і інтерпретувати. Ці зміни вимагають нового змісту освіти і професійної діяльності.

Організація навчального процесу в теперішніх умовах визначає вдосконалення шаблонних методів і методик навчання, вживання інноваційних підходів, сучасних педагогічних технологій, активізацію співпраці викладача і студента в процесі донесення і засвоєння знань. Тривалий час викладачі вишів відзначають зниження рівня підготовленості студентів в аспекті музичної освіти. Метою вивчення музичних дисциплін (зокрема, оркестровий клас) є навчання системному сприйняттю інформації, вмінню розуміти, аналізувати,

бачити і визначати взаємозв'язок причини і слідства, а також логіці думок. У сьогоденні удостачу різноманітної інформації, тому виникає необхідність у збільшенні інтенсивності засвоєння корисної інформації. Це складний процес для молодого покоління.

Ключові слова: логічне мислення, кліпове мислення, оркестровий клас, музичний твір, диригент-оркестрант, інформація як система.

Логічне мислення музиканта базується на поділі музичного твору на складові частини, вивченні властивостей цих частин, а потім зборі цих частин в систему на основі виявлених зв'язків між ними. При цих діях втрачається безліч комбінацій факторів, що впливають один на одного.

Втім музичний твір існує не окремими фрагментами, а цілісно і неподільне. Він теж є системою. Система - це утворення, що існує і функціонує завдяки взаємодії своїх певних частин, тобто як ці частини взаємодіють одна з одною. Взаємодії ці часто приховані і неочевидні, можуть бути навіть парадоксальні. Завданням логічного мислення диригента-оркестранта є складання такої моделі музичного твору, яка дозволила б найбільш точно розставляти головні акценти-орієнтири в ньому.

Основними властивостями логічного мислення диригента-оркестранта є:

- уявлення цілісності, наповненості різноманітними зв'язками між елементами музичного твору;
- розуміння необхідності точно відтворювати диригентськими жестами моделі твору для сприйняття виконавцями (оркестрантами), здатність переключитися з однієї моделі на іншу;
- уміння відтворювати зворотний зв'язок, тобто дохідливо донести свої думки до виконавців;
- готовність до постійних змін своїх переконань;
- уміння бачити реальність на різних рівнях, під різним ступенем збільшення, вміння переключитися з однієї системи диригентських рухів в іншу, вміння звернути увагу як на цілу систему, так і на її частині;

- самостійність створення своїх моделей музичного твору, створювати власні причинно-наслідкові зв'язки в оцінці виконання (диригування і звучання оркестру).

Важливою причиною, є зниження розумових здібностей студентів-оркестрантів, є кліпове мислення. При такому мисленні музичний твір уявляється розрізненим, не пов'язаним між собою тем і образів. В результаті таке мислення зумовлює створення фрагментарності сприйняття музичного твору. Студент-оркестрант не може тривалий час зосередитися на змісті будь-якої музичного фрагменту, у нього відсутній хист до аналізу, не може навчитися вибудовувати логічний ланцюжок у моделях і послідовності диригування, і, роботі над твором в оркестрі. При цьому у таких студентів відсутня логіка мовлення, не чітке сприйняття, хвилинна реакція. Це вже не логічне мислення, а сприйняття, точніше кліпове сприйняття.

Термін «кліпове мислення» запропонований психологами-науковцями, співвідноситься з домінантами побудови музичних кліпів, де відеоряд являє собою слабо пов'язаний набір зорових образів.

Слід зазначити деякі особливості студентів - володарів такого, антилогічного мислення:

- не можуть аналізувати, бездумність, вони не вміють виділяти головне і встановлювати логічні зв'язки;
- мають недовгочасну пам'ять, тривала пам'ять відсутня. Вони повністю забувають матеріал навіть тижневої давнини, м'язова пам'ять диригента також відсутня. Причина полягає в тому, що у студента розвинена короткочасна «механічна» пам'ять, з якої отримана інформація швидко стирається за декілька днів. Мозок студента-оркестранта потрібно постійно розвивати на засвоєння логічних зв'язків і на цій основі відпрацьовувати запам'ятовування. Воно ґрунтується на тривкому мисленні, закріплюється на роки або на все життя. Тобто, завдання викладача – навчити використовувати отримані знання і застосовувати їх у подальшій професійній діяльності, навчити швидко відновлювати;

- можуть використовувати смисли тільки малої довжини. Зростання складності музичного твору (тобто, і ускладнення диригентських жестів) призводить до абсолютного нерозуміння твору, що вивчається;
- відсутній інтерес до вивчення предмета, себто студент не розуміє про що йде мова;
- виражена швидка стомлюваність при вивченні диригентської дисципліни;
- спостерігається низька дисципліна, іноді безкультурність, обумовлена відсутністю інтересу до предмету.

Людина не народжується з коротким мисленням, воно випрацьовується в силу наступних обставин: комп'ютеризація, підключення вишів до Інтернету, залежність від комп'ютерних ігор і масова культура, споживання масової культури, до якої належить телебачення, музичні кліпи, кінофільми, спеціальна література, рекламні ролики, зведення новин одна за одною, музичні кліпи, шоу-концерти.

Студентів із кліповим мисленням важко, а часто й неспромога нормально вчити:

не можуть самостійно проаналізувати музичний твір, підготувати доповідь щодо написання композитором цього твору (проводити самостійну роботу з пошук джерел, читання літератури, аналіз і відбір матеріалу і т.п.), в оркестровому класі не вміє точно сформулювати вимоги до виконання оркестрантами музичного фрагменту, або твору в цілому;

- занижений коефіцієнт засвоєння знань (на рівні 10-25 %);
- швидка втомленість, особливо м'язова. При диригуванні музичного твору не може відтворити рухи, пов'язані із м'язовим напруженням;
- рівень самооцінки низький, вони ніби запрограмовані, у формулюванні думки схильні бачити щось містичне;
- виникають своєрідні морально-етичні цінності: ослаблення почуття відповідальності; поняття совісті і честі виключені; відсутнє почуття співпереживання, стають цинічними;

Перед викладачами постає проблема - спроби пошуку нових підходів і рішень проблем навчання молодого покоління, переробки та усвідомлення інформації:

- постійно вдосконалювати навички та поглиблювати розуміння навчальної дисципліни;
- навчити отримувати інформацію з різних джерел, розуміти і оцінювати її об'єктивно, головне - зводити інформацію воедино таким чином, щоб результат мав самостійну цінність;
- відкривати нові обрії і навчити знаходити самостійно нові ідеї;
- уміти зрозуміти і почути іншого;
- формувати уявлення про те, як громадяни можуть працювати на благо всіх оточуючих, а не тільки заради себе, тобто сприяти усвідомленню соціальної роботи.

Висновки. Сучасний студент із таким логічним мисленням буде готовий до зустрічі з майбутнім, яке він не зможе передбачити, і доб'ється успіху в професійній, громадській та особистому житті.

Список літератури

1. Літвінова М.Б. Досвід діагностування кліпового мислення / М.Б. Літвінова // Педагогічні науки - Випуск LXXVI, Том 3. - 2017. - С. 140-145.